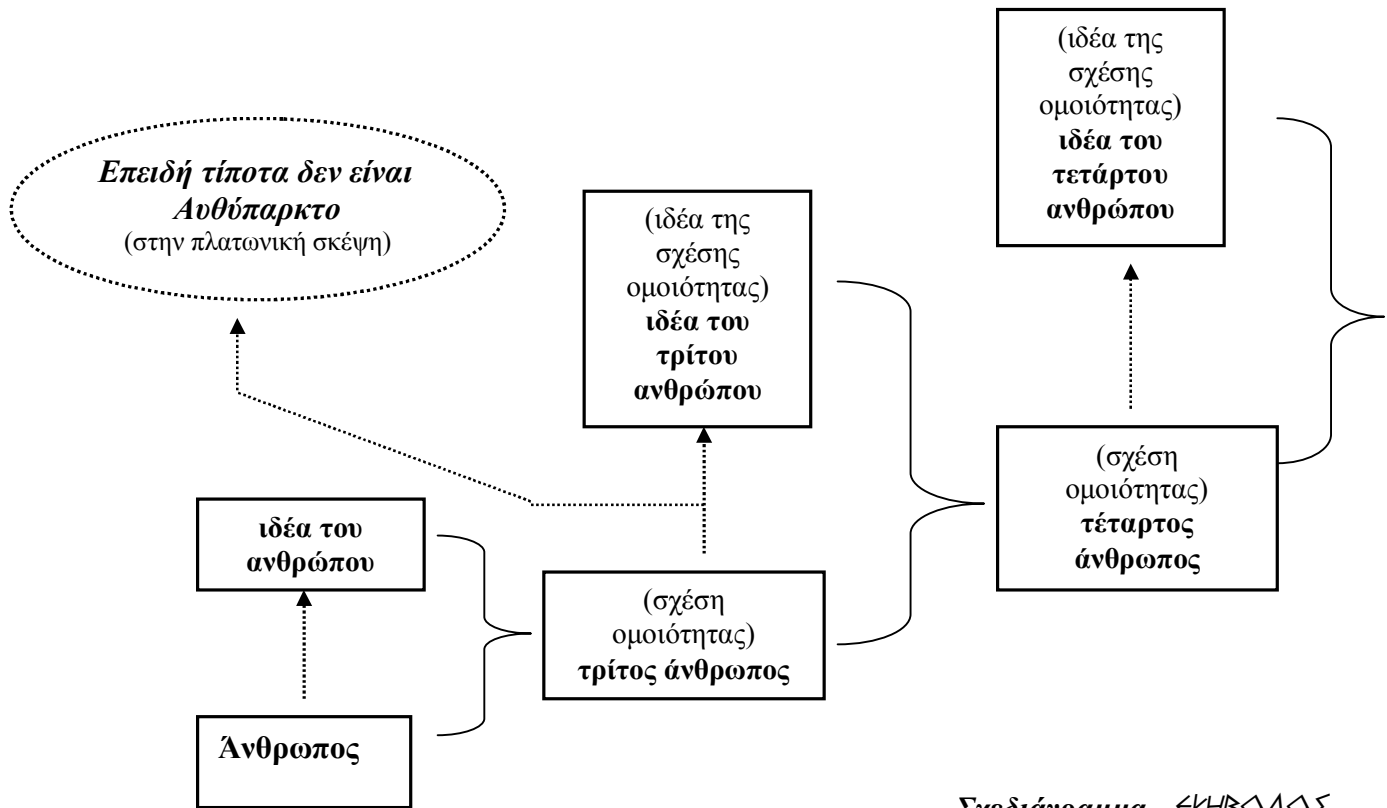

ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ ΤΟΥ 3^{ου} ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Σχεδιάγραμμα - $\langle \kappa \eta \beta \delta \lambda \zeta \rangle$

«...Προχωρώντας περισσότερο, ο Αριστοτέλης εξετάζει το ενδεχόμενο κάθε ένα από τ' ανθρώπινα όντα επί της γης να είναι αυτό που είναι, απλώς και μόνον επειδή μοιάζει με την ιδέα του ανθρώπου. Στην περίπτωση αυτή παρακάμπτεται μεν το λογικό αδιέξοδο, η αντίφαση, που δημιουργείται από την υπόθεση ότι η ιδέα του ανθρώπου παρίσταται σε καθένα από τα επίγεια ανθρώπινα όντα, αλλά, όπως σημειώνει ο Αριστοτέλης, ανακύπτει μια άλλη, ανυπέρβλητη επίσης, δυσκολία - η ακόλουθη: αν ένας άνθρωπος είναι άνθρωπος επειδή μοιάζει προς την ιδέα του ανθρώπου, τότε, επειδή τίποτε στον κόσμο αυτόν δεν είναι αυθύπαρκτο, αλλά υπαγορεύεται από μίαν αντίστοιχη ιδέα, η σχέση ομοιότητας μεταξύ της ιδέας του ανθρώπου και του συγκεκριμένου ανθρώπου θα πρέπει να προϋποθέτει μίαν άλλη, ιδεατή σχέση ομοιότητας, μίαν σχέση ομοιότητας μεταξύ της ιδέας του ανθρώπου και μιας δεύτερης, ανώτερης ιδέας του ανθρώπου, που, με την σειρά της, η δεύτερη αυτή σχέση ομοιότητας θα παραπέμπει σε μίαν άλλη, τρίτη, σχέση ομοιότητας μεταξύ της δεύτερης ιδέας του ανθρώπου και μιας τρίτης ιδέας του ανθρώπου, και ούτω καθεξής επ' άπειρον. Έτσι, όμως, αν η αναγωγή αυτή από την μίαν ιδέα του ανθρώπου σε μίαν άλλη ιδέα του ανθρώπου είναι απεριόριστη και ατέλειωτη, δεν θα καταλήξαμε ποτέ στην ιδέα του ανθρώπου - θα είμαστε πάντοτε καθ' οδόν, εις αναζήτησίν της. Και τούτο θα πρέπει να ισχύει με όλες τις ιδέες: η ύπαρξή τους πάντοτε θα μετατίθεται προς τα πίσω. Δυσκολίες του τύπου αυτού έπεισαν τον Αριστοτέλη ότι η αληθινή πραγματικότητα δεν μπορεί, όπως υπέθεσε ο Πλάτων να υφίσταται έξω από τα πράγματα και τα γεγονότα του αισθητού κόσμου, αλλά, απεναντίας, θα πρέπει να είναι ενσωματωμένη σε αυτά...»

Θ. Πελεgrίνης, «ΟΙ ΠΕΝΤΕ ΕΠΟΧΕΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ»